Oikeuspalveluvirasto
PL 600
00181 HELSINKI

Lausunto
OPV/2608/2025

16.10.2025

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö: Hallintovaliokunta perjantai 17.10.2025 klo 11.45 / HE 122/2025 vp /

Oikeuspalveluvirasto lausuntonaan toteaa, että hallituksen esityksen tavoite turvata kansalaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet käyntiasiointiin on hyvä lähtökohta koko maan kattavan, valtion yhteisen palvelu- ja toimitilaverkon suunnittelulle. Viraston huomiot liittyvätkin hallituksen esityksen taloudellisiin ja toiminnallisiin kysymyksiin.

Toimipaikkaverkoston päällekkäinen sääntely

Oikeuspalveluviraston toimipaikkaverkostosta säädetään Oikeusministeriön asetuksella. Asetuksen mukaisia toimipaikkoja on nyt 158, joista osaan on sijoitettu henkilöstöä. Hallituksen esitys ei muuta osallistumisvelvollisen viraston asetuksella, työjärjestyksellä tai muulla tavoin määriteltyä toimipaikkaverkostoa, vaan tuo uusia velvoitteita olemassa olevien lisäksi.

Oikeuspalveluvirasto katsoo, että sen palveluverkkoa ei tule ohjata sekä Suomi-pisteiden kautta että erillisellä asetuksella. Virasto esittää, että samalla kun palvelulain muutos ja asetus osallistumisvelvoitteesta tulevat voimaan, erillinen toimipaikka-asetus kumotaan.

Yhteisten työympäristöjen lisäkustannukset puuttuvat taloudellisista vaikutuksista

Oikeuspalveluvirasto on mukana useissa yhteisten työympäristöjen yty-hankkeissa ja osallistuminen Suomi-pisteisiin tuo perusteet käynnistää lisää hankkeita. Aiemmin yty-hankkeisiin on voitu lähteä mukaan niiden tuottaessa joko säästöjä toimitilakustannuksissa tai niiden parantaessa toimitilojen turvallisuutta tai toiminnallisuutta. Virasto on saanut ensimmäiset tiedot yhteisten työympäristöjen hinnoittelumuutoksesta, jonka johdosta viraston kustannukset yty:issä ovat nyt kohoamassa merkittävästi. Tiedot on saatu vasta kolmesta kohteesta, mutta näissä kaikissa kustannukset kasvaisivat merkittävästi, joten on todennäköistä, että kakki tulevat päätökset lähteä mukaan uusiin yty:ihin tuovat virastolle lisää kustannuksia.

Tämä on ristiriidassa valtion palvelu- ja toimitilaverkkohankkeen tavoitteiden kanssa, joihin kuuluu tuottaa valtionhallinnolle säästöä kokoamalla valtion työntekijät ja asiakaspalvelu saman katon alle. Nyt näyttää siltä, ettei

tosiasiallisia käyntiasiakaspalveluja omalla palveluhenkilöstöllä ja laajalla verkostolla tuottavalle virastolle ole taloudellisia kannustumia osallistua yhteisiin työympäristöihin.

Oikeuspalveluvirasto on huolissaan siitä, että osallistumisvelvoite yhteiseen asiakaspalveluun säädetään ilman tietoa sen vaikutuksesta osallistuvien virastojen taloudelliseen tilanteeseen. Lisäkustannuksia aiheuttanee yty:jen hinnoittelumuutosten lisäksi palveluneuvonnan kustannukset.

Palveluverkon laajuus jää epäselväksi

Valtioneuvosto teki 27.3.2024 päätöksen valtion palvelujen ja toimintojen sijoittamisen valtakunnalliseksi suunnitelmaksi 2024–2027. Siinä lähtökohta on, että väestöllä on pääsääntöisesti enintään tunnin ajomatka yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin tieverkkoa pitkin.

Hallituksen esityksessä on arvioitu etäratkaisun ja kokopäiväisen palveluneuvojien kustannuksia tilanteessa, jossa ne jaettaisiin tasan kaikkien osallistumisvelvollisten toimijoiden kesken. Kokopäiväistä palveluneuvontaa on arvioitu tarvittavan 7–8 paikkakunnalla ja etäpalveluratkaisua 20:lla paikkakunnalla.

Yhteisiä työympäristöjä ja Suomi-pisteitä on suunniteltu 18 paikkakunnille eli maakuntien keskuskaupunkeihin. Osa osallistumisvelvollisista viranomaisista on karsinut henkilökohtaista palvelua ja/tai virkapaikkoja siten, että tuottavat palvelun omalla henkilöstöllä vain osassa yty-paikkakuntia. Siten osa etäneuvottelulaitteista (20 kpl) jouduttaneen sijoittamaan yty:jen Suomi-pisteisiin.

Hallituksen esitys pohjautunee täten alle 38 Suomi-pisteeseen. Kattavan käyntiasiointiverkon aikaansaaminen pääsääntöisesti enintään tunnin ajomatkan päässä ei toteudu tällaisella Suomi-pisteverkostolla. Joko kustannuksista puuttuu osa tai esitys pitää sisällään olettaman, että Suomi-pisteiden verkosto tullaan laatimaan aiempaa väljemmillä kriteereillä.

Oikeuspalveluvirasto toivoo, että lain käsittelyn aikana selkeytettäisiin tavoite verkoston laajuuden ja kattavuuden osalta, jotta osallistumisvelvolliset toimijat voivat ottaa sen velvoitteet huomioon omassa kehittämisessään mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Sanna Appelberg
Talousjohtaja